

EXTERN KVALITETSGRANSKNING av specialiseringstjänstgöring

Piteå älvdals sjukhus
Klinik

Hematologi
Specialitet

2018-12-13
Datum

Piteå
Ort

Ingmar Nilsson
Inspektör

Styrkor

- ST-läkaren i hematologi exponeras för ett brett hematologiskt patientklientel med utbildningsplan omfattande såväl univertetsklinik, länssjukhus och länsdelssjukhus
- Välutrustat sjukhus med bra expeditioner för läkare
- Gott samarbete med akutmiljöer med gemensam jour
- Målbeskrivningen är känd hos ST-läkaren och handledare
- Bra samarbete med hematologspecialisterna i Sunderby
- Instruktionen i det dagliga praktiska arbetet är välfungerande
- Det finns en ambitiös, uppdaterad och heltäckande handlingsplan för ST-utbildningen i landstinget, som kan laddas ned från nätet. Här anges såväl adekvata kurser som verktyg för uppföljning och mallar som är lätta att använda
- Adekvat tid avsatt för självstudier
- Krav på återrapportering efter genomgångna kurser
- ST-läkarna växer fort in i läkarrollen genom tidigt ansvar och gott stöd
- Hemvändardag varannan torsdag under sidoutbildningen för halvdagsutbildning och uppföljning av den egna mottagningen

Svagheter

- Svårt att rekrytera läkare till kliniken beroende på geografiskt läge, innebärande att hematologin i Piteå är sårbar.
- Otillräcklig handledning vid placering på hematologen i Sunderbyn.
- Vid tjänstgöring på hematologen i Sunderbyn deltar ST-läkaren mindre ofta i remissbedömningar.
- Vid tjänstgöring i Piteå saknas ofta hematolog på plats att diskutera med.
- Befintliga dokument för planering och utvärdering av ST-utbildningen i Region Norrbotten användes ej
- Den återkoppling som sker bör ske oftare och mer strukturerat.

Förbättringspotential

- Fler och bättre strukturerade handledarsamtal med huvudansvarig handledare i hematologi i Sunderby
- ST-läkare bör i större utsträckning delta i remissbedömningar - vilket är ett utmärkt utbildningstillfälle som tar obetydligt med tid från specialisternas övriga arbetsuppgifter.
- Tid och möjligheter till självstudier kan struktureras exempelvis genom handläggning av ett aktuellt remissfall. Bedömningen av patienten och remissvaret utformas tillsammans med handledaren liksom uppdatering av aktuella kliniska rutiner via elektroniska beslutsstödet Up to Date.
- Självstudier kan också initieras från kliniken genom att fördjupa kunskaper inom områden som är värdefulla för verksamheten.
- Dokument som är utarbetade av den regionala studierektorn bör användas rutinmässigt för uppföljning av ST-läkarens kompetens och utveckling.
- Både positiv och även negativ feedback bör ses som en naturlig återkoppling i handledningen och det dagliga arbetet. För att ta hjälp i detta arbete kan man utnyttja ST-läkarnas egenskattning, medsittning eller liknande.
- Sidoutbildningar som ändras skall dokumenteras och vid behov justeras och kompletteras i utbildningsplanen.
- Återkopplingen avseende kommunikativ kompetens, ledarskapsförmåga och pedagogiska färdigheter bör ske i ökad omfattning.

STRUKTUR

A Verksamheten

Upptagningsområdet för sjukhuset är 60 000 invånare i ett stort geografiskt område som sträcker sig från kusten till Norska gränsen. Patientklientelet är brett, oselekerat och allsidigt. Inom hematologsektionen sköts det mesta av hematologin, som inte kräver läns- eller regionklinikens resurser. De fyra vårdavdelningarna på medicinkliniken har alla ett blandat internmedicinskt klientel. Det finns enkelrum för neutropena hematologpatienter. På mottagningen finns en modern behandlingsenhet för cytostatika, med en omfattande hematologisk verksamhet där man ger cirka 90 aktiva behandlingar och där ungefär lika många patienter följs regelbundet. Remissionssyftande behandling av akuta leukemier ges vid Sunderby sjukhus och patienter i behov av autolog eller allogen stamcellstransplantation remitteras till Universitetssjukhuset i Umeå. Tjänstgöring vid Sunderby sjukhus och i Umeå är en förutsättning för att utbildningsmålen ska nås.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska genomföras finns.
- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska utvärderas finns.
- Tjänstgöringen är tillräckligt allsidig.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

B Medarbetarstab och interna kompetenser

En pensionerad hematolog tjänstgör ca en vecka per månad på kliniken. En specialist i internmedicin utbildas för närvarande till att bli specialist i hematologi. Vid behov kan hematolog på Sunderby sjukhus konsulteras. Det finns en studierektor på kliniken sedan 6 månader tillbaka.

Föreskrift

- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har specialistkompetens i avsedd specialitet.
- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har genomgått handledarutbildning.
- Tillgång till specialistkompetent studierektor med handledarutbildning finns.
- Tillräckligt många läkare med relevant specialitet och kompetens finns för att alla ST ska få adekvat handledning.
- Tillräckligt många läkare och andra medarbetare med relevant kompetens finns för att instruktioner ska kunna ges.

Allmänna råd

- Studierektorn har relevant specialistkompetens.

Kvalitetsindikator

- Generella skriftliga instruktioner för ST-handledning finns.
- Regelbundna handledarträffar för ST-handledarna finns.
- Skriftlig uppdragsbeskrivning för SR finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

C Lokaler och utrustning

Sjukhuset har bra moderna rymliga lokaler. Utrustningen på sjukhuset är likaså modern och ändamålsenlig. ST-läkaren i hematologi har egen arbetsplats med dator och bokhylla. Bibliotek saknas på sjukhuset, men fullgod service finns via Luleå Tekniska Universitet. Kliniskt beslutsstöd i form av Up to Date saknas. Jourrummen har ordinär hotellstandard och är inhytt på patienthotellet, som ligger i omedelbar närhet.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

Adekvat utrustning för diagnostik, utredning och behandling finns.

Kvalitetsindikator

ST-läkarna har tillgång till funktionell arbetsplats.

Tillgång till IT-baserade kliniska beslutsstöd, sökbar vetenskaplig databas, stöd från bibliotek eller FoU-enhet finns.

Gradering

A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.

B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.

D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

PROCESS

D Tjänstgöringens uppläggning

ST-läkaren introducerades individuellt efter behov och erfarenhet. ST-läkaren i hematologi är specialist i allmän intermedicin och har ST-kontrakt och ett individuellt övergripande utbildningsprogram i hematologi enligt specialitetsföreningens riktlinjer. Utbildningen är upplagd utefter målbeskrivningen. Programmet följs upp och revideras vid behov. Utbildningen kompletteras med sidoutbildning på Sunderby sjukhus 24 månader och Norrlands Universitetssjukhus i Umeå med 4 månader hematologi, 2 månader onkologi och 2 månader klinisk patologi. Det är också planerat 2 månaders utbildning i koagulation vid NKS i Solna. Tio veckor är avsatt för ett vetenskapligt arbete. Verksamhetschefen har årliga medarbetarsamtal med ST-läkaren. Jourtjänstgöringen upptar en adekvat del av den totala tjänstgöringen.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Det finns skriftliga riktlinjer för hur målbeskrivningen ska uttolkas samt styrande dokument för tjänstgöringens upplägg.
- Jourtjänstgöring/beredskap uppfyller kraven i målbeskrivningen.

Föreskrift

- Alla ST-läkare har individuellt utbildningsprogram som utgår från kraven i målbeskrivningen.
- Det individuella utbildningsprogrammet följs regelbundet upp och revideras vid behov i samråd med SR, HL och ST-läkaren.

Allmänna råd

- SR bör utgöra en organisatorisk stödfunktion till verksamhetschef, handledare och ST-läkare.
- SR bör medverka till utarbetning av ST-läkarnas introduktionsprogram.
- SR bör ta del av verksamhetschefens och handledarens bedömning av ST-läkaren.

Kvalitetsindikator

- Alla ST-läkare får introduktion till tjänstgöringen.
- Tillgång till individuella utbildningsprogram och handledning för de leg läkare utan specialistkompetens som arbetar vid enheten med siktet inställt på ST finns.
- Alla ST-läkare har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter att uppnå målen i målbeskrivningen oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

E Handledning och uppföljning

Huvudhandledare och angiven studierektor tjänstgör på Sunderby sjukhus där huvuddelen av utbildningen sker. Man har nyligen tillsatt ny huvudansvarig handledare. Handledningen i Sunderby har inte skett regelbundet och är ej heller schemalagd. ST-läkarens kunskaper eller kompetensutveckling i övrigt har ej heller utvärderats med etablerade instrument. Kontakterna med hematologen i Sunderby är väl upparbetade i övrigt. ST-läkaren är ofta den enda läkaren med hematologisk inriktning på kliniken. Vi behov kan hematolog på Sunderby sjukhus konsulteras per telefon. Man har också regelbundna telekonferenser i regionen.

Föreskrift

- Handledningen utgår från det individuella utbildningsprogrammet.
- Det finns en utsedd huvudansvarig handledare för varje ST.
- ST-läkaren har tillgång till handledare under varje utbildningsperiod.
- Fortlöpande bedömning av ST-läkarens kompetensutveckling utifrån målbeskrivningen och utbildningsprogrammet görs under hela ST.
- Kontinuerlig bedömning utförs av verksamhetschef (motsvarande) och huvudsaklig handledare.
- Verksamhetschef (motsvarande) ansvarar för att den kontinuerliga bedömningen dokumenteras.

Allmänna råd

- ST-läkaren bör, utöver handledning, få fortlöpande instruktioner.
- Handledningen är inplanerad i ordinarie tjänstgöringsschema.
- Den huvudansvariga handledaren tjänstgör där ST-läkaren huvudsakligen genomför sin specialiseringstjänstgöring.
- Handledarutbildningen bör omfatta handledning, pedagogik, metoder för bedömning, kommunikation och etik.
- Den fortlöpande bedömningen görs med på förhand kända och överenskomna metoder.
- Påvisade brister i ST-läkarens kompetens leder till en åtgärdsplan.
- Verksamhetschefen eller motsvarande håller regelbundna utvecklingssamtal med ST-läkarna.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarnas sidutbildning följs upp.
- Varje enhet har en plan för hur ST-läkare som riskerar hamna i svårighet för att uppnå enskilda delmål, sin professionella utveckling generellt eller av personliga skäl, ska kunna hjälpas.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

F Teoretisk utbildning

ST-läkaren i hematologi bär ansvar för sin teoretiska sidoutbildning, som planeras i samråd med huvudansvarig handledare i Sunderby. Tid avsättes för extern utbildning minst 10 dagar per år, inkluderande SK kurser. Val av kurser/konferenser sker i samråd med handledaren. Kurser och kongresser skall avrapporteras på hemmakliniken. Tid för självstudier avsättes en vecka per halvår. Interutbildning på kliniken skall ske 1-2 timmar per vecka. ST läkaren bereds möjlighet att delta i utbildningsdagarna i hematologi minst vartannat år. ST-läkaren bereds tillfälle att bevista nationell eller internationell kongress årligen efter överenskommelse med handledare och chef.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Teoretiska utbildningsmoment och kurser planeras in i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkarna genomgår den teoretiska utbildning som definieras i det individuella utbildningsprogrammet.

Föreskrift

- SR samordnar ST-läkarnas interna och externa utbildning.

Allmänna råd

- Intern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Extern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Tid för regelbundna självstudier planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

G Medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Det finns regionövergripande kursprogram för medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete. Tid är avsatt för kvalitetsarbete. ST-läkaren skall även göra ett individuellt skriftligt arbete enligt vetenskapliga principer. ST-läkaren har ännu ej påbörjat ett vetenskapligt arbete.

Föreskrift

- Utbildning erbjuds för att uppnå ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt.
- Goda förutsättningar finns för genomförande av ett skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer.
- ST-läkarnas kompetens i medicinsk vetenskap bedöms fortlöpande och återkoppling sker.
- ST-läkarna ges möjlighet att utveckla kunskap om och kompetens i kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.
- Goda förutsättningar finns för att genomföra, dokumentera och redovisa ett kvalitetsarbete.
- ST-läkarens kompetens i kvalitetsutveckling bedöms fortlöpande och återkoppling sker.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarens genomförda individuella arbeten publiceras eller presenteras vid vetenskapliga möten.
- Tillgång till ett välfungerande doktorandprogram finns.
- Enheten har regelbundna möten där medarbetare diskuterar och kritiskt granskar vetenskaplig litteratur.
- Minst ett, på enheten utfört, självständigt forskningsprojekt har publicerats i vetenskaplig tidskrift eller presenterats vid vetenskapligt möte de senaste två åren.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

H Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

ST-läkaren deltar i Region Norrbottens utvecklingsprogram för ST-läkare, som omfattar ledarskap, handledarskap, medarbetarskap och systemkunskap. Bedömning och återkopplingen när det gäller ST-läkarens utveckling i ledarskapskompetens och kommunikativ förmåga sker när ST-läkaren själv går rond på avdelningen. Etablerade uppföljningsinstrument som finns i Region Norrbotten användes ej för närvarande.

Föreskrift

- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla ledarskapskompetens i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i ledarskapskompetens.
- ST-läkarens kompetens i ledarskap bedöms fortlöpande och med återkoppling.
- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla den kommunikativa kompetensen såväl muntligt som skriftligt i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i kommunikativ kompetens.
- ST-läkarens kommunikativa kompetens bedöms och återkoppling sker.

Allmänna råd

- ST-läkaren bereds möjlighet att undervisa under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att själv handleda under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att delta i inom- eller mellanprofessionell reflektion i grupp.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.